

Kňaz - minister verbi - 1. časť.

(Rožňavská diecéza - október 2009)

“Prvou povinnosťou kňazov ako biskupových spolupracovníkov je všetkým hlásať Božie evanjelium, aby tak plnili Pánov príkaz: *Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu* (Mk 16, 15)”¹. Týmito slovami dekrét Druhého vatikánskeho koncilu *Presbyterorum ordinis*, na prvé miesto v našej kňazskej službe kladie službu ohlasovania Božieho slova. V spomenutom dekréte je aj zdôvodnené, že prečo ohlasovanie Božieho evanjelia je na prvom mieste:

1. “Božím slovom sa utvára a zveľaduje Boží ľud”².
2. “Slovom spásy sa v srdciach neveriacich roznečuje a v srdciach veriacich živí viera, ktorou spoločenstvo veriacich vzniká a rastie, podľa slov apoštola Pavla: *Teda viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo* (Rim 10, 17)”³.

Milí spolubratia je veľmi potrebné, aby každý kňaz mal jasné vedomie, že som služobníkom Božieho slova. My kňazi ako služobníci Božieho slova, najskôr musíme byť horlivými poslucháčmi Božieho slova, lebo len tak sa môžeme formovať na horlivých ohlasovateľov Božieho slova. Preto túto tému *Kňaz - minister verbi* som rozdelil na dve časti:

1. Božie slovo v mojom osobnom kňazskom živote.
2. Božie slovo, ktoré ohlasujem iným.

1. Božie slovo v mojom osobnom kňazskom živote.

Apoštol Pavol, keď sa lúčil so staršími z Efezu, vyslovil veľmi pekné želanie: *A teraz vás odporúčam Bohu a slovu jeho milosti* (Sk 20, 32). Vo svojom apoštolskom testamente Pavol nezveruje Slovo svojim spolupracovníkom, ale naopak, svojich spolupracovníkov najskôr zveruje Slovu. Skôr, ako im bude zverené Slovo, oni sami musia byť zverení Slovu. Skôr, ako sa stanú nositeľmi Slova, oni sami musia byť preniknutí Slovom.

Kňaz, ktorý chce byť hodnoverným hlásateľom Slova, musí byť sám preniknutý Slovom.

Pápež Ján Pavol II v apoštolskej exhortácii *Pastores dabo vobis* zdôrazňuje, že “podstatným prvkom našej duchovnej formácie je čítanie Božieho slova (*lectio divina*) spojené s rozjímaním a modlitbou, ide tu o pokorné načúvanie naplnené láskou k tomu, ktorý hovorí. Práve vo svetle a v sile Božieho slova možno objaviť, pochopiť, milovať a nasledovať svoje povolanie... Láskou naplnené poznanie Božieho slova a dôverný vzťah k nemu nadobudnutý skrze modlitbu majú osobitný význam pre pro-rockú službu kňaza”⁴.

¹ PO 4.

² PO 4.

³ PO 4.

⁴ PDV 47.

V Posolstve Božiemu ľudu na záver Biskupskej synody o Božom slove, 24. októbra 2008, nám synodálni otcovia odporúčajú: “Cirkevná tradícia uviedla do praxe *lectio divina*, meditatívne čítanie v Duchu Svätom, ktoré je schopné otvárať veriacim poklady Božieho slova... *Lectio divina* sa začína čítaním (*lectio*) textu, ktoré vzbudzuje otázku po autentickom poznaní jeho reálneho obsahu: čo hovorí biblický text o sebe? Nasleduje meditácia (*meditatio*), centrom ktorej je otázka: čo hovorí biblický text nám? Potom sa dostávame k modlitbe (*oratio*), ktorá predpokladá ďalšiu otázku: čo odpovieme Pánovi na jeho slovo my? Uzatvára sa kontempláciou (*contemplatio*), počas ktorej prijímame od Boha ako dar jeho pohľad na posudzovanie skutočnosti a pýtame sa: aké obrátenie mysle, srdca a života od nás požaduje Pán?”⁵.

Milí spolubratia, ak chceme prehľbovať náš osobný vzťah k Božiemu slovu, veľmi sa odporúča, aby sme my kňazi každý deň praktizovali *lectio divina*. Práve *lectio divina* je počúvanie Boha, ktorý hovorí k nám a ktorý hovorí konkrétne mne. *Lectio divina* si vyžaduje pozornosť srdca, otvorenosť mysle a pripravenosť celého človeka. Praktizovanie *lectio divina* by sa malo stať naším každodenným pokrmom.

a) Mám hlad po Božom slove? Pane, tvoje slovo mi vracia život (Ž 119, 50). Bratia, až 176 veršov, 119 žalmu oslavuje a ospevuje krásu, dôležitosť a jedinečnú hodnotu Božieho slova v živote človeka. Svätý Ambróz hovorí, že “Božie slovo našu dušu kŕmi, usmerňuje a vedie”. Už Mojžiš hovorí o životodárnej sile Božieho slova, keď povedal zhromaždenému ľudu: *Uložte si všetky tieto slová, ktoré vám dnes ohlasujem, do svojho srdca. Ale tieto slová sa vám neukladajú nadarmo, ale aby ste skrze ne žili* (Dt 32, 46-47). Ježiš pokúšaný na púšti, povedal diablove: *Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst* (Mt 4, 4).

Milí spolubratia, Božie slovo má životodarnú silu. Božie slovo mi dáva odpoveď na zložité životné situácie. Božie slovo odpovedá na moje osobné ľudské utrpenie. Božie slovo mi dáva nádej a silu, keď mám strach o zajtrajšok, o moju budúcnosť. Božie slovo mi dáva svetlo aj v mojich každodenných rozhodovaniach. Božie slovo je majákom ak more môjho kňazského života je rozbúrené vášňami, neúspechom, znechutením a sklamaním. Božie slovo ma učí veľkému umeniu odpúšťať a milovať.

Nedarí sa mi rozjímať. Donútim sa čítať Sväté písmo, ale možno len preto, že sa donútim. Necítim hlad po Božom slove. Ja už dnes nemám hlad po Božom slove. Bratia, možno aj my sa nachádzame v tomto rozpoložení, v tomto znechutení vo vzťahu k Božiemu slovu. Z toho všetkého urobíme konklúziu: Som akýsi presýtený. Bratia, ale čím sme presýtení. Ozaj Božím slovom? Alebo ináč položím otázku: v mojom prípade je to presýtenosť, alebo prázdnota srdca?

Hriech a telesnosť nás vzdľahuje od Božieho slova. Ale Božie slovo vzdľahuje človeka od hriechu.

⁵ BISKUPSKÁ SYNODA, Posolstvo Božiemu ľudu na záver Biskupskej synody o Božom slove. 9.

b) Božie slovo adresované mne. Každý deň prijímame množstvo slov. Množstvo slov útočí na náš sluch, na náš zrak, množstvo slov nás chce doslova zmanipulovať. Každý deň "som adresátom, som prijímateľom slova".

Slovo sa dnes stalo aj nástrojom biznisu. Koľko korún niektorí ľudia mínajú a platia za rôzne informácie, za rôzne klebety atď... Niektorí ľudia sú doslova závislí na klebetách, na informáciach neraz o súkromí niektorých osôb.

Odosielateľmi množstva správ a informácii, ktoré my prijímame, sú ľudia, pre ktorých my sme veľmi často len anonymní adresáti.

Ale v tom množstve slov, ktoré mi denne prijímame je aj Božie slovo. Odsielateľom toho slova je Boh, pre ktorého nikto z nás nie je anonymným adresátom. Pre Boha som ja konkrétnym človekom, s konkrétnym osobným menom a preto jeho slovo pre mňa nie je všeobecné, ale Boh mi adresuje konkrétne slovo, konkrétne posolstvo pre mňa.

Bratia, to veľké množstvo slov, ktoré denne prijímame; ten veľký chaos slov, ktorý vytvára dnešná kultúra, to všetko určitým spôsobom prispieva k profanácii Božieho slova. V každodennom chaose slov, Božie slovo, možno niekedy ani nepočujeme, alebo ho urobíme rovnocenným akémusi slovu správ, ktoré vytvára človek. Niekedy s veľkým záujmom si prečítame noviny, týždenník, internetové správy. Ale keď máme otvoriť Sväté písmo, prečítať si Božie posolstvo, akosi sa nám do toho neche a hľadáme si hneď nejakú prácu, aby sme to odložili na neskoršie. Bratia, prečo je tomu tak? Či nemá v tom prsty aj zlý duch?

Keby sa nás teraz niekto opýtal: Aké slovo, aké posolstvo ti Boh adresoval včera? Vedeli by sme na to odpovedať?

c) Kreativita a pôst od slov. V našom kňazstve niekedy prežívame obdobia, keď sa trápime nad tým, ako sa nám nedarí v duchovnom živote, nespokojní sme s rozjímaním, nedarí sa nám v osobnej modlitbe a táto vnútorná nespokojnosť sa neraz prenáša aj do vonkajších vzťahov a vôbec do celej našej kňazskej služby. Jednoducho, pôsobí na nás deštruktívne.

Žijeme v kultúre, v spoločnosti, kde sa ponúka a preferuje konzumný štýl života. Bratia, ale tu nejde len o materiálny konzumizmus. Konzumizmus sa prenáša aj do kultúry, do intelektuálnej oblasti. Ľudia neraz bez rozmyšľania skonzumujú informácie a správy tak ako sú podané. Je to pohodlné. Ľuďom sa nechce rozmyšľať.

Bratia, ale konzumný štýl sa dnes vkráda aj do duchovného života. Jednou z príčin toho, že sa nám nedarí rozjímať, že zlyhávame v osobnej modlitbe je to, že sa nám nechce rozmyšľať, že sa vytráca z nášho vnútorného života zmysel pre kreativitu. Bratia aj v duchovnom živote je pre nás pohodlnejšie konzumovať hotové a pripravené veci. Ale pri rozjímaní, pri osobnej modlitbe zapájame aj rozum, je tam potrebná určitá sústredenosť, upriamiť pozornosť na Božie slovo, konfrontovať sa s Božím slovom. Duchovný rast človeka to nie je len Božie dielo, ale je tam potrebná aj naša spolupráca.

Druhú príčinu, ktorá nás vnútorne rozbíja a vytláča z nášho srdca Božie slovo, vyjadrím slovami filozofa Kierkegaarda, ktorý povedal: Veľký chaos, lomoz a

záplava slov sú vážnou chorobou ľudstva. A preto je potrebné vyhlásiť pôst, špeciálny pôst od slov.

Je zaujímavé, že pápež Benedikt XVI pri jednom stretnutí s rímskymi kňazmi poukázal tiež na pôst od slov.

Bratia, ak to myslíme vážne s naším duchovným životom, ak chceme byť horlivými služobníkmi Božieho slova, my potrebujeme viackrát cez deň stíchnuť, ostať sami s Bohom, v tichu prežiť silu jeho slova, v tichu mať osobnú skúsenosť s Božím slovom. Pán Ježiš nás k tomu povzbudzuje: *Nehovorte vela ako pohania, ale ty vojdi do svojej izby a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti* (por. Mt 6, 6-7).

d) Môj postoj pri počúvaní Božieho slova. Boh sa mi vždy prihovára s láskou, v akejkolvek mojej životnej situácii. Každý deň sa nám ponúkajú viaceré príležitosti na počúvanie Božieho slova. Boh sa mi prihovára pri modlitbe *liturgie hodín*, Boh sa mi prihovára pri rozjímaní, Boh ma oslovuje pri svätej omši, Boh mi adresuje svoje slovo pri čítaní Svätého písma. Boh chce vždy moje dobro, On ma miluje, On mi chce pomôcť svojím slovom.

Bratia, Boh už skoro ráno rozsieva zrno svojho slova. Skúsený rozsievač rozsieva zrno rovnomerne a štedro, aby nevynechal ani kúsok poľa. A tak každý z nás sme zasiahnutí zrnom Božieho slova.

Večer, keď sa končí deň, každý z nás by mal vedieť, akou pôdou bolo moje srdce pre Božie slovo. Bola to tvrdá krajnica cesty, alebo skalnatá pôda, alebo som sa zamotal do tŕnia, ktoré udusilo Božie slovo? Alebo Božie slovo prináša v mojom živote úrodu?

Rahner jednej svojej knihe dal zaujímavý titul: *Poslucháči Slova*. Bratia, my sme skutočne stvorení Bohom, aby sme sa stali poslucháčmi slova. Sme pôdou na ktorú padá semeno Božieho slova. Semeno Božieho slova nikdy nepadne mimo. Aj keď padne do zlej a nepripravenej pôdy, aj tam sa snaží robiť čo môže. Dobré semeno Božieho slova môže len zlepšiť a skvalitniť zlú pôdu ľudského srdca. A preto semeno Božieho slova my kňazi rozsievajme neustále s veľkou nádejou.

Aký by mal byť môj osobný postoj pri počúvaní Božieho slova?

Bratia, nikdy nepodceňujme Božie slovo, ale my by sme si mali uvedomiť veľkú hodnotu a vzácnosť Božieho slova. Sám Ježiš to zdôraznil slovami: *Ten, ktorého počúvate je predsa väčší ako prorok Jonáš*. Je tu ktosi väčší ako prorok. *Ten, ktorý s vami rozpráva je predsa väčší ako múdry Šalamún*. Je tu ktosi, čo prekonal Šalamúnovu múdrosť (porov. Mt 12, 38-42). Vzácné a hodnotné veci si chránime. Božie slovo si chráňme, nechajme ho pôsobiť v našom srdci a v našom živote.

Boh cez svoje slovo chce byť každý deň hosťom v mojom srdci. *Zachej, podýchlo dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome* (Lk 19, 5). Dovoľme Ježišovi, aby bol celý deň hosťom v našom srdci.

e) Sila Božieho slova. Milí spolubratia, Božie slovo má úžasnú silu v živote človeka, ktorý je naň otvorený a prijíma ho. My kňazi to poznáme jednak z osobnej skúsenosti, ale aj z rozprávania a svedectiev ľudí, ktorí sa nám s tým zdôveria.

Pekné svedectvo o sile Božieho slova opísal sv. Augustín v knihe *Vyznania*. Jeden augustový deň v roku 386 sa stal pre Augustína dňom stretnutia sa s Bohom. Čo sa to vlastne stalo v ten osudný augustový deň v živote sv. Augustína?

Augustín sa nachádzal v jednom vidieckom dome neďaleko Milána. Vo svojom vnútri výrazne počul dva hlasy. Prvý hlas bol hlas hriechov: Augustín dokážeš bez nás žiť? Dokážeš žiť bez príjemných rozkoší tohoto sveta? Ved' tridsať rokov sme boli tvojimi spoločníkmi! Nedokážeš to, Augustín!

Druhý hlas bol hlas čnosti: Augustín, už toľko ľudí pred tebou dosiahlo vrchol čností. A vieš prečo? Lebo oni sa nespoliehajú ani na svoje sily, ani na svoje schopnosti. Oni vo všetkom počítajú s Božou milosťou. Evanjeliová dokonalosť, to nie je dielo človeka, ale to je Božie dielo a preto presahuje sily a schopnosti človeka. Augustín, bez Božej milosti sa sám nikdy neoslobodíš z pút hriechov.

Augustín v tomto dramatickom vnútornom zápase medzi hriechom a čnosťou prosil Boha so slzami v očiach: Pane, stále budeš na mňa zabúdať? Ako dlho? Ako dlho budem ešte odkladať moje obrátenie na zajtra a opäť zajtra? Prečo nie hneď teraz? Prečo už v túto hodinu nie je koniec mojím hriechom?

V tomto dramatickom duchovnom zápase Augustín počul hlas: Vezmi, čítaj! Vezmi a čítaj! Augustín otvoril Sväté písmo a čítal: "Žime počestne ako vo dne; nie v hýrení a opilstve, nie v smilstve a necudnosti, nie v svároch a žiarlivosti, ale oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadostí" (Rim 13, 13-14). Po prečítaní týchto slov Augustín hovorí: Ďalej som už nečítal a nebolo ani treba, lebo keď som dočítal posledné slová, vtedy v mojom srdci zažiarilo svetlo istoty a zahnilo všetky tône pochybnosti.

Slová dvoch veršov z listu Rimanom zasiahli Augustínovo srdce a úplne zmenili jeho život. To je sila Božieho slova, ktorá nielen vnútorne, ale aj navonok mení život človeka.

Milí spolubratia, "Božie slovo je skutočne *sladšie než med, než medové kvapky z plástu* (Ž 19, 11), je *svetlo pre moje nohy a pochodeň na mojich chodníkoch* (Ž 119, 105), ale je aj *ako oheň a ako kladivo, ktoré drví skalú* (Jer 23, 29). Je ako dážď, ktorý zavlažuje zem, zúrodňuje ju a dá jej klíčiť. Preto môže umožniť, aby vzklíčila aj suchá pôda našich duchovných púští (porov. Iz 55, 10-11). Božie slovo je tiež *živé, účinné a ostrejšie ako každý dvojsječný meč; preniká až po oddelenie duše od ducha a kĺbov od špiku a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca* (Hebr 4, 12)...

Vytvorme si priestor ticha, aby sme mohli účinne počúvať Pánovo slovo a zachovajme ticho aj po jeho vypočutí, aby v nás naďalej prebývalo, žilo a hovorilo k nám. Nechajme ho zaznieť na začiatku nášho dňa, aby Boh mal vždy prvé slovo, a nechajme ho zaznieť v nás i večer, aby aj posledné slovo patrilo Bohu"⁶.

⁶ BISKUPSKÁ SYNODA, Posolstvo Božiemu ľudu na záver Biskupskej synody o Božom slove.